

LOPPURAPORTTI

Toteuttaja: Aisapari ry

Hanke: Kansainväliset mallit ikääntyvien avuksi

Hankenumero: 65812

Toteutusaika: 9.4.2018-29.4.2019

Yhteenveto:

Kansainväliset mallit ikääntyvien avuksi -hanke on kansainvälisiä parhaita käytäntöjä ja malleja ikäystävälliseen toimintaan kartoittanut esiselvityshanke. Hankkeessa haettiin mallia kansainvälisiltä osaajilta Skotlannista ja tuotettiin käytännön esimerkkejä ja tutkimustietoa sisältävää materiaalia. Hankkeen tarkoituksena on ollut kannustaa etenkin palvelualan toimijoita muisti- ja ikäystävälliseen palveluiden muotoiluun.

Tavoitteet:

Ylemmän tason tavoitteet:

Maailman terveysjärjestö WHO on määritellyt ikäystävällisen kaupungin osa-alueet. Ikäystävällisyys on WHO:n mukaan laaja ja monimuotoinen käsite. Se sisältää sekä konkreettisia, fyysisiä, näkökulmia, kuten asuminen, asuinympäristön ja rakennukset että myös osallistumismahdollisuuden, tiedonsaannin ja -välityksen. Kulkemisen mahdollistamisella ja julkisella liikenteellä on iso merkitys sekä omatoimiselle elämälle että todellisille osallismahdollisuuksille. Yhteiskunnallisen osallistumisen ja aktiivisen elämän rinnalla myös työelämään osallistumisen mahdollisuudet ovat tärkeitä. Ilman ikäystävällistä asenneilmastoa ja ikäihmisten ja ikääntymisen arvostusta ikäystävällisyyden idea ei toteudu. Lähipalvelujen ikäystävällinen saavutettavuus edesauttaisi ikääntyvien, muistisairaiden ja liikuntarajoitteisten osallisuutta ja arjessa selviytymistä. Heidän kynnyksensä hankkia palveluita madaltuu, jos ikääntymistä ja kognitiivista heikentymistään ymmärretään paremmin ja heidän arjessa selviytymistään tuetaan.

Hanke tuki kahta kolmesta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman painopisteistä: Monipuolistettiin maaseudun elinkeinoja ja parannettiin työllisyyttä kehittämällä yritysten kilpailukykyä, uutta yrittäjyyttä ja yritysten verkostoitumista. Hankkeen tulosten avulla yritysten kilpailukykyä voidaan parantaa ja yrittäjät pystyvät laajentamaan asiakaskuntaansa ottamalla palveluissaan myös ikäihmiset paremmin huomioon. Hankkeen aikana kerätyn uuden tiedon avulla pystytään myös lisäämään maaseudun elinvoimaa ja elämänlaatua. Maaseudun elinvoima paranee panostamalla yritysten toiminnan ja osaamisen kehittämiseen. Ikääntyvän väestön, muistisairaiden ja esimerkiksi kehitysvammaisten arjen toimintoja voidaan helpottaa hankkeen toimenpiteiden ansiosta.

Hanke edisti ja tuki Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman tavoitteita lisäämällä osaamista ja tiedonvälitystä sekä yhteistyötä maaseudulla.

Hanke tuki vahvasti myös Aisaparin Merkki päällä -strategian visioita vireästä, aktiivisesta, asiakaslähtöisestä ja vanhaa uudistavasta maaseudusta. Aisaparin strategiassa mainitaan ongelmallinen, ikääntyvä väestörakenne. Hanke ja sen aikana kerätyt tiedot ja ohjeet edesauttavat ikääntyvän väestön palveluiden kehittämisessä. Hanke tuki Merkki päällä -strategian ykköskärkeä tukemalla alueen yrittäjiä ja kasvattamalla heidän osaamistaan. Hanke tuki myös Merkki päällä -strategian kakkoskärkeä sillä hankkeen toimenpiteet lisäsivät yrittäjien ja kuntalaisten keskinäistä luottamusta ja vahvistivat yrittäjien yhteistyötaitoja iäkkäämmän väestöryhmän kanssa. Tämä luottamus lisää yhteistyötä ja ehkäisee syrjäytymistä. Hankkeen ansiosta paikalliset yrittäjät ja muut toimijat saivat luotua uusia kansainvälisiä kontakteja, mikä lisää alueen kansainvälistä osaamista.

Hankkeen tavoitteet:

Ikäihmiset, jotka ovat vaarassa syrjäytyä, ovat yksinäisiä tai kokevat esimerkiksi teknistyvän yhteiskunnan digitaalisine palveluineen haastavaksi, pelottavaksi ja itselleen vieraaksi voivat saada palveluiden kautta elämäänsä uutta sisältöä tai keinoja selvitä arjesta ja kokea olevansa osa yhteiskuntaa. Tästä hyötyvät niin kuntien keskustat kuin kylätkin.

Kansainväliset mallit ikääntyvien avuksi -hanke tutustutti alueen toimijoita muisti- ja ikäystävällisten palveluiden kehittämiseen ulkomaisten parhaiden käytäntöjen avulla mahdollistamalla tutustumis- ja tiedonhankintamatkan alueen toimijoille. Hanke myös tuki muisti- ja ikäihmisten mahdollisuuksia elää omassa lähiympäristössä pidempään ja turvallisemmin lähipalveluiden turvin. Hankkeen aikana pyrittiin löytämään kansainvälistä, ikäystävällisyydestä kiinnostunutta vertaistukea alueen toimijoille. Hankkeen aikana tuotettiin ikäystävällisyyttä tukevaa, nopeasti levitettävää materiaalia Alueen yhdistyksille ja muille toimijoille.

Toteutus:

Toimenpiteet:

1. Hankkeen aikana järjestettiin Aisaparin alueen toimijoille suunnattu opintomatka yhteistyössä Alzheimer Scotland -yhdistyksen kanssa 12.-15.11.2019. Matkalle lähti 10 eri alojen edustajaa hankekoordinaattori mukaan lukien. Opintomatka suuntautui Skotlantiin Motherwellin kuntaan, joka on nimetty Skotlannin ensimmäiseksi dementiaystävälliseksi kunnaksi, Glasgow'hun, jossa on tehty urauurtavaa työtä muistisairaiden elinolojen edistämiseksi normaalissa kaupunkiympäristössä sekä Stirlingin kaupunkiin, jossa tutustuttiin yliopistoon ja Art Link Centeriin, joissa myös on muistisairaot otettu huomioon mm. tutkimuksissa sekä taide- että kulttuurimenetelmien kehittämisessä. Matkan aikana päästiin myös tekemään omatoimista paikallisten yritysten palveluiden analysointia siitä, miten alueella on ikäihmiset ja muistisairaot otettu huomioon.



Matkalaisten yhteiskuva Skotlannista

Kohteissa tutustuttiin parhaisiin käytäntöihin sekä kartoitettiin toimijoita, jotka ovat kokeneita ikäystävällisten palveluiden tuottajia. Näistä toimijoista pyritään saamaan vertaistoimijoita Aisaparin alueen toimijoille, että parhaiden käytäntöjen jakaminen ja vertaistuki toimisi jatkossa helposti ja nopeasti.

Kuvia tapaamisista Skotlannin matkalta:





Opintomatkan isäntänä toimi Alzheimer Scotland yhdistys, jonka päätoimisto sijaitsee Glasgow'ssa. Learning agent Susan Rendell oli ryhmämme yhteyshenkilö ja kokosi opintomatkan ohjelman.

Opintomatkan tavoite oli tutustua ja oppia miten "Dementia Friendly Communities" -toiminta on aloitettu Skotlannissa ja miten toiminta on jalkautettu eri kuntiin ja kyliin. Toisena tavoitteena oli tutustua muuhun Alzheimer Scotlandin tukemaan toimintaan ja luoda yhteyksiä skotlantilaisiin alan toimijoihin.

Opintomatkaa ennen järjestettiin suunnittelupalaveri matkallelähtijöiden kanssa ja samalla jokaiselle annettiin jokin kohde tai aihe, johon heidän tuli kiinnittää erityistä huomiota matkan aikana. Matkan jälkeen järjestettiin toinen palaveri, jossa jokainen sitten kertoi omista havainnoistaan muille ja niistä keskusteltiin yhdessä. Opintomatkasta kerätyn palautteen perusteella matka oli ollut antoisa ja hyvin toteutettu. Matkalta oltiin saatu paljon uusia ideoita ja esimerkkejä omien toimintamallien kehittämiseen muisti- ja ikäystävällisemmiksi. Näitä pyritään hyödyntämään mm. uusia toimintastrategioita suunnitellessa.

2. Ikäystävällisen tiedotus- ja viestintämateriaalin tuottaminen palveluntuottajille ja kuntalaisille jaettavaksi. Tutustumismatkalla kerätyistä tiedoista tuotettiin julkaisu ”10 vinkkiä muisti- ja ikäystävällisiin yhteisöihin”, joka kertoo muistisairauksista ja antaa käytännön esimerkkejä siihen, miten Aisaparin alueen toimijat ja asukkaat voivat tehdä kehittäkseen palvelujaan paremmin muistisairaille ja ikäihmisille sopivammiksi.

Kyseistä julkaisua jaettiin 11.3.2019 Härmän kuntokeskuksessa järjestetyssä kaikille avoimessa Aisaparin ja Etelä-Pohjanmaan Muistiyhdistyksen järjestämässä ”Muisti- ja ikäystävälliset yhteisöt” -seminaarissa. Seminaari koostui valtakunnallisen ja kunnallisen tason sekä yrittäjän ja E-P:n Muistiyhdistyksen puheenvuoroista, jotka kaikki toivat erilaisia näkökulmia muisti- ja ikäystävällisiin yhteisöihin. Puheenvuoron pitivät Minna Huhtamäki-Kuoppala ja Päivi Niinistö-Mäkinen E-P:n Muistiyhdistyksestä, Erja Rappe Ikäinstituutista, Lapinjärven kunnanjohtaja Tiina Heikka sekä Erkki Mantere Fysioterapia-osteopatiapalvelut Balanssista. Seminaari päättyi paneelikeskusteluun, jossa kuultiin myös poliittisia ja kunnallisen tason kannanottoja muisti- ja ikäystävällisten palveluiden kehittämiseen ja tarjoamiseen. Paneelikeskusteluun osallistui puheenvuoron pitäjien lisäksi myös Lappajärven kunnanjohtaja Tuomo Lehtiniemi, E-P:n I&O agentti Anneli Saarinen sekä Mari Kattilakoski Maaseutupolitiikan Kansalaistoiminta- ja hyvinvointiverkosto KAHVEE:sta. Seminaariin osallistui noin 50 henkilöä, mikä oli osoitus siitä, että aihe on kiinnostava, ajankohtainen ja koskettaa monia tavalla tai toisella.



Kuva seminaarin paneelikeskustelusta



Seminaarissa oli mukavasti osallistujia

Alun perin hankesuunnitelmassa oltiin ajateltu tuottaa useampia eri kohderyhmille suunnattuja esitteitä, mutta hankkeen aikana todettiin, että yksi julkaisu pystyisi paremmin kattamaan kaikki oleelliset tiedot ja ne löytyisivät helposti yksien kansien välistä.

3. Yhteistyökumppaneiden ja parhaiden käytäntöjen kartoitus ja toimintojen jatkuvuuden varmistaminen myös hankkeen jälkeen. Tutustumismatkalta pyrittiin hankkimaan pidempiaikaisia yhteistyökumppaneita, joihin alueemme toimijat voisivat olla itsenäisesti yhteydessä ja jakaa käytännönkokemuksia. Matkalla tiivistettiin Etelä-Pohjanmaan muistiyhdistyksen sekä Alzheimer Scotlandin välistä yhteistyötä. Matkan aikana tavattiin myös kaksi alueella toimivaa Leader-ryhmää: Forth Valley and Lomond Leader (<https://www.fvl.org.uk/>) ja Lanarkshire Leader, joiden kanssa käytiin keskustelua mahdollisesta yhteistyöstä tulevaisuudessa esim. kansainvälisten hankkeiden muodossa.

Aikataulu:

Hanke alkoi 9.4.2018 ja päättyi 29.4.2019 suunnitelman mukaisesti.

Resurssit:

Hanketta toteuttivat yhteistyössä Aisapari ry ja Etelä-Pohjanmaan Muistiyhdistys ry niin, että hankkeen johtajana toimi Aisapari ry:n toiminnanjohtaja Mervi Niemi-Huhdanpää ja toteutuksesta

vastasi kansainvälisyyskoordinaattori Heli Talvitie ja hänen sijaisensa Ellinoora Takala. Hankkeen aikana tuotetun seminaarin ja julkaisun sisällöstä vastasivat eri valtakunnalliset, kunnalliset ja yrittäjätahot Aisaparin ja Etelä-Pohjanmaan Muistiyhdistyksen kanssa. Julkaisun on taittanut Aisaparin tiedottaja Päivi Kultalahti. Hankkeen rahoitusta ja maksatuksia toteutti ja seurasi toimistos sihteeri Leena Tynnismaa.

Toteutuksen organisaatio:

Hanke toteutettiin Aisaparin ja Etelä-Pohjanmaan Muistiyhdistys ry:n ja heidän henkilöstönsä toimesta. Hankkeella oli epävirallinen projektiryhmä, joka toteutti hanketta ja seurasi hankkeen toteutusta. Toteutuksesta vastasi Aisaparin hallitus.

Epäviralliseen projektiryhmään kuuluivat:

Mervi Niemi-Huhdanpää, Aisapari ry

Heli Talvitie, Aisapari ry (Sijaisena Ellinoora Takala)

Minna Huhtamäki-Kuoppala, Etelä-Pohjanmaan Muistiyhdistys ry

Päivi Niinistö-Mäkinen, Etelä-Pohjanmaan Muistiyhdistys ry

Sarita Vihtonen, Etelä-Pohjanmaan Muistiyhdistys ry

Kustannukset ja rahoitus:

	VUOSI		TOTEUTUNUT YHTEENSÄ	
	BUDJETOITU	2018		2019
Palkat	4 500,00 €	3 084,25 €	1 771,58 €	4 855,83 €
Palkkiot	- €			- €
Ostopalvelut	2 900,00 €	- €	720,55 €	720,55 €
Matkakulut	10 000,00 €	9 936,45 €	372,81 €	10 309,26 €
Vuokrat	- €			- €
Muut kust.	- €			- €
Flat rate 15 %	675,00 €	462,64 €	265,74 €	728,37 €
				- €
Yhteensä	18 075,00 €	13 483,34 €	3 130,68 €	16 614,01 €
yksityinen rahoitus	3 615,00 €	3 600,00 €	- €	3 600,00 €

Raportointi ja seuranta:

Hankkeen toteutumista arvioitiin hankkeen edetessä muun muassa kyselyiden ja palautteen keruun avulla. Hankkeessa käytössä ovat olleet myös Etelä-Pohjanmaan Muistiyhdistyksen omat toiminnan ohjaustaulukot ja mittarit. Osallistujat tilastoidaan niin että tarvittaessa saadaan tarkkojakin taustatietoja. Hankkeessa pidettiin päiväkirjaa tulosten keräämisestä. Hankkeeseen osallistuvilta toimijoilta kerättiin palautetta ja kehittämissuhteita. Seurataan toiminnanohjaustaulukon toteutumista ja annettiin tarvittavat väliraportit hankkeessa mukana oleville.

Toteutusolehdukset ja riskit:

Hanke on toteutunut suunnitelmien mukaan. Hankkeen onnistumisen mahdollisina riskeinä nähtiin alueen toimijoiden vähäinen kiinnostus ja motivaatio hanketta kohtaan. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, sillä muun muassa opintomatalle ja seminaariin saatiin riittävästi osallistujia ja hanke vaikutti kiinnostavan monia eri alan toimijoita.

Yhteistyökumppanit:

Hanketta toteutettiin yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan Muistiyhdistys ry:n sekä Alzheimer Scotlandin kanssa.

Tulokset ja vaikutukset:

Esiselvityshanke koettiin hyödylliseksi monin tavoin ja kaikki hankkeelle asetetut tavoitteet toteutuivat suunnitelmien mukaan. Hanke muun muassa vahvisti eri toimijoiden ymmärrystä ikäihmisten ja muistisairaiden huomioonottamisesta ja saatiin myös paljon uusia ideoita paikallisten palveluiden ja toimintamallien kehittämiseen sekä erilaisten materiaalien tuottamiseen ja siten myös aiheesta saadun tiedon levittämiseen. Varsinkin opintomatka Skotlantiin koettiin erittäin antoisaksi. Matkalta saatiin juuri sitä, mitä sinne mentiin hakemaan, eli uusia ideoita toimintamallien ja palveluiden kehittämiseen omaan työhön ja yrityksille sekä saatiin luotua hyvät yhteydet Skotlantiin, joita voidaan tulevaisuudessakin hyödyntää.

Hankkeen aikana tuotetusta julkaisusta ”10 vinkkiä muisti- ja ikäystävällisiin yhteisöihin” saatu palaute on ollut erittäin positiivista ja se on koettu hyödylliseksi ja selkeäksi. Myös samasta aiheesta pidetty seminaari Härmän kuntokeskuksessa toi varmuutta siihen, että aihe kiinnostaa monia eri tahoja, ja että ollaan oikealla polulla toiminnan suhteen.

Esitykset jatkotoimenpiteiksi:

Jatkotoimenpiteistä käydyn keskustelun aikana esitettiin idea uuden kansainvälisen hankkeen suunnittelusta Skotlantiin Lochvinochin alueelle. Hankkeen teemaksi suunniteltiin muun muassa muistiystävällistä matkailua. Skotlantiin jäi vielä ikä- ja muistiystävälliset yhteisöt -aiheesta asioita

selvittämättä, joten laajempikin kansainvälinen hanke sinnepäin olisi varmasti hyvin antoisa ja hyödyllinen. Myös Skotlannin toimijoiden hankeideoita tullaan kysymään ja ottamaan huomioon uutta kansainvälistä hanketta suunnitellessa.

Paikallisella tasolla jatkotoimenpiteenä aiotaan levittää esiselvityshankkeen aikana saatua tietoa eri kanavien kautta koko Etelä-Pohjanmaan alueelle, jotta mahdollisimman monet eri tahot, kuten yritykset, ikäihmiset ja omaiset, voisi hyötyä hankkeen tuloksista.

Allekirjoitus

Kauhava 29.4.2019



Mervi Niemi-Huhdanpää

